

El debat sobre les retallades

Ciutadans de segona

Els drets socials com la vivenda i el treball són imprescindibles per exercir la ciutadania

RICARD
Zapata-Barrero

Hi ha debats que desapareixen amb el temps i que tornen a estar a l'agenda pública quan el context ho reclama.

Un d'aquests és el debat entre ciutadania de primera (o ciutadania plena) i ciutadania de segona classe. Em refereixo a la seva dimensió socioeconòmica, la que està directament relacionada amb la pobresa i l'exclusió social. Al darrere hi ha el valor de la llibertat i de l'autonomia (que sempre defineixo com a llibertat conscient). Els ciutadans de segona no poden exercir com a ciutadans plens per falta de recursos o d'uns mínims exigibles com la vivenda o la feina, i tenir mitjans de subsistència i per vestir-se.

AQUEST DEBAT socioeconòmic sorgit en plena època neoliberal dels anys 80, encapçalat pels governs de **Ronald Reagan** als Estats Units i de **Margaret Thatcher** a la Gran Bretanya, fonamentava les seves polítiques de deixar fer al mercat sense intervenció en la teoria de l'Estat mínim. Aquestes polítiques van provocar una reacció, centrada a les illes britàniques, però que es va expandir a tot el continent europeu, sobre els efectes democràtics que tenien en la categoria de ciutadania i d'igualtat. El «mercado sense política», el «mercado sense moral» (sense cara humana), podia provocar, com de fet es va produir, un increment de l'exclusió so-

cial i un greu problema democràtic: l'emergència de persones que no podien exercir la ciutadania perquè no tenien coberts els seus drets bàsics.

Aquests ciutadans de segona, que en altres èpoques es van categoritzar com a «miserables» (**Victor Hugo**), comencen a ser una categoria explicativa de les desigualtats de la societat. Aquest nou cicle econòmic provoca un problema estructural sense precedents en la nostra curta història de tradició democràtica, el fet que per poder exercir com a ciutadà necessito tres ingredients bàsics: drets, identitat comunitària (nacional) i comportament col·lectiu i cívic.

El primer ingredient, el dels drets, el que atorga l'estatus de ciutadà, planteja problemes molt visibles avui dia. Els ciutadans, per poder exercir com a tals, necessiten uns drets socials mínims. Sense aquests, els drets civils i els polítics queden invalidats, perquè ¿com es pot exercir la llibertat i l'autonomia, com es pot participar en la vida pública, si un banc o el mercat te n'arrenca sense pietat i et tira a la cistella de l'exclusió, sense una protecció política mínima? Avancem cap a un problema estructural sense precedents que pot afectar les bases mateixes de les nostres democràcies liberals, fins al punt que pot convertir-se en un absurd per a moltes persones ser considerat ciutadà. I una societat sense ciutadans plens deixa de ser societat. Aquesta crisi de mercat ho està devorant tot, i si la política no agafa seriosament el timó i domina aquests vents bancaris i de mercat que afecten el fonament mateix de la democràcia i la categoria de ciutadania,

NUALART

Fa falta recuperar un activisme civil que reclami una societat amb ciutadans plens

llavors ¿què podem fer? ¿Aplaudir els esforços del polític que exerceix com a gestor amb dos discursos dominants bàsics? Em refereixo al discurs de les «retallades» i al discurs que diu que «el culpable és l'altra Administració» com un dòmino circular.

Els moviments socials que reclamen drets ciutadans han de tornar. Els moviments cívics que reclamen valors al mercat i a la política, també. Moviments pacífics, amb sentit comú i orientació democràtica, i que denunciïn aquest procés que divideix el ciutadà en diverses classes. Fa falta recuperar un activisme de la societat civil que reclami

una societat amb ciutadans plens. Segurament aquest activisme té un component enèrgic més legítim que l'anterior, ja que la reivindicació de drets plens avui dia és una reclamació de recuperació de drets perduts.

PERTANT, aquest moviment té un component més conservador (apel·la a la tradició de drets) que el del segle passat, més progressista en el sentit que es reclamava allò que no s'havia tingut mai. I potser per aquest component conservador, aquest moviment perd rumb, perquè no només es vol recuperar el que s'ha perdut, sinó que es vol conservar el mínim que un té. Perquè, i aquesta és una lògica existent, «si un protesta potser al final no surt amb menys que amb més!». En aquesta relació entre conservar el mínim que a un li queda i recuperar el que ha perdut, perdem un temps enorme que l'única cosa que fa és deixar sense obstacles aquesta caiguda de lava volcànica del mercat. Aquí també s'han de fer reflexions sobre per què, havent-hi motius suficients, la gent no surt al carrer amb més contundència i decisió. No els de sempre, sinó aquells que no han sortit mai però que ara tenen raons suficients per fer-ho perquè el seu mateix estatus ha caigut en picat. La relació entre societat, política i mercat en aquesta dècada deixa, ara per ara, una imatge clara per a futurs historiadors. Recuperar i conservar és un cercle ciutadà que segueix paralitzant la societat. I mentrestant, la política va mirant com el mercat exerceix el poder i l'autoritat. ≡

Professor de Ciències Polítiques (UPF).

El torn

TONI
Aira

Montoro té raó

IS' han fixat que des de l'estrena de l'Executiu de **Mariano Rajoy** tots els moments de contradicció de missatges de **Luis de Guindos** i **Cristóbal Montoro** s'han resolt amb victòria total o parcial dels postulats d'aquest últim? Són les coses de la política. Els seus professionals, els que coneixen més bé l'engranatge del partit i els ressorts del poder que sustenten el líder, tenen avantatge. Mals temps per a la lírica. Per als independents en política, per molt prestigi que atresorin en l'empresa privada.

Perquè es pot anunciar una megaretallada de 10.000 milions d'euros en sanitat i educació, i no necessàriament advocar (i encara menys obertament) pel copagament en l'àmbit de la salut. De fet, si de moment el PP no s'ha atrevit ni amb els funcionaris ni amb la duplictat de serveis que provoquen els milers d'empreses públiques de les quals podem prescindir i que el seu púb-

El ministre, un professional de la política, avança en el full de ruta marcat pel PP

blic entendria que s'eliminessin, ¿com s'han de posar els de **Rajoy** per començar amb les reformes de veritat per la via del copagament en la sanitat pública?

Guindos dispersa i ha de ser desmentit pel vicesecretari d'Organització del PP, **Carlos Floriano**. En paral·lel, **Montoro** avança com a marca el full de ruta popular. Deia el mateix dia de la relliscada del seu company que «es revisaran les competències autonòmiques molt aviat» perquè «ofereixen serveis excessius per a la seva capacitat de finançament». I té raó. És necessari la primera cosa i la segona clama al cel. I això que jo, per exemple,estic segur que ni **Montoro** ni els seus discriminaran com tocaria en la seva «revisió», i en canvi aplicaran el ca-fè per a tothom una vegada més. I tinc clar que no milloraran el finançament, per exemple, de Catalunya com es necessita. Però en el que diu en veu alta, **Montoro** té raó. A ell costa agafar-lo en una contradicció. Els professionals de la política és el que tenen. ≡

Perles del paper

La caverna clama per l'«Espanya una»

La tropa critica el silenci de Rajoy, tem la intervenció i demana recentralitzar

Janunci, contradictori i a batzegades, de la retallada de 10.000 milions més en educació i sanitat per satisfer els creditors d'Espanya i els especuladors i diluir el risc d'un dimarts negre acaparava ahir les portades de la premsa madrilenya i barcelonina, desmoralitzava la tropa rajoyana i portava **Iñaki Gabilondo** (*El País.es*) a fer inventari (no apujarien impostos, ni abaratirien l'acomodament, ni tocarien la sanitat i l'educació, ni amnistiarien l'evasor fiscal...) per denunciar: «**Rajoy no està a l'altura**

del desafiament», i la seva gestió «espasmòdica» sona «a presa de pèl (...) o a burla».

El foc granejat l'havia obert dilluns **Federico Jiménez Losantos** (*El Mundo*) criticant el silenci de **Rajoy**, el seu discurs mut i *maricomplejines*. Ahir disparava **Carlos Dávila** (*La Gaceta*): «Seria imprescindible que el president es dirigís a la nació per explicar què és el que passa». I **Manuel Martín Ferrand** (*Abc*): **Rajoy «haurà de dirigir-se alguna vegada a la na-**

ció (...) per explicar-nos la veritat de la nostra circumstància». I **Ignacio Camacho** (*Abc*): «No van ser gaire prudents a l'oposició (...) però haurien de ser-ho en el poder després de comprovar la diferència».

I si **Lucía Méndez** (*El Mundo*) constata que «la majoria absoluta de Rajoy no sembla una bona ofrena per als mercats», dues pàgines més enllà **Salvador Sostres** (*Així caurà Espanya*) augurava: «Serem intervinguts abans de l'estiu i Europa prendrà mesures (...). Serà just i necessari perquè Espanya visqui segons les seves possibilitats».

En aquest clima, *El Mundo*, que dijous denunciava editorialment que els Pressupostos de **Rajoy** «no faciliten el camí de tornada cap a la recentralització que necessita Espanya», ahir reblava: «No podem mantenir l'estructura burocràtica de quatre administracions i 8.000 municipis. Tard o d'hora, Rajoy s'haurà d'enfrontar a això». I la seva heroïna, **Esperanza Aguirre**, s'hi apunta. ≡ **XAVIER CAMPRECIÓS**